

Nagyszalontai megemlékezés

A nagyszalontai Arany János Elméleti Líceum évek óta megrendezi saját tudományos diákkonferenciáját, amelyen a tanulók kémia, biológia, informatika, matematika és fizika témakörben vetélkednek dolgozataikkal.

Idén már tizedik alkalommal került sor a „reáltudományok ünnepére”. Mivel április 26-ra esett, amely dátum közel áll Kulin György halálának évfordulójához, kézenfekvőnek látszott, hogy e rendezvény keretein belül emlékezzünk meg Gyurka bácsi halálának 25. évfordulójáról.

A konferenciát Kiss Mária igazgatónő (az iskola keretein belül működő Kulin György csillagászklub vezetője) és Mészár Julianna, az iskola igazgatónője nyitották meg, majd néhány meghívott mondott rövid beszédet: Illyés Lajos alpolgármester, Szabó Csilla miniszteri tanácsos asszony, valamint Csukás Mátyás az EMCSE tudományos titkára.

A megnyitó után szinte azonnal megkezdődtek a diákok pályamunkáinak bemutatói és ezzel párhuzamosan az EMCSE tagjainak előadásai.

Az első előadás előtt az amatőrök meghallgatták Csukás Bálint pályázati anyagának bemutatóját, hiszen ennek témája egy naprendszer-modell, amely a naprendszerbeli távolságokat mutatja be 1:230 000 000 000 léptékben, azaz ami a modellen 1 mm, az a valóságban 230 000 km-nek felel meg. Ezért a Plútó aphéliumtávolsága 31,76 m-re került a Napot szintén méretarányosan ábrázoló 6 mm átmérőjű golyócska középpontjától.

Az EMCSE előadói közül elsőként Csukás Mátyás számolt be az iskolában működő Kulin György csillagászklub (melynek szakmai vezetője) megalakulása óta eltelt időszak alatt folytatott, azaz bő kétéves tevékenységéről.

Másodikként Lőrincz Barnabás, az EMCSE elnöke mutatta be az EMCSE megalakulását

Kulin György egykori lakóházán is koszorút helyeztünk el

nak körülményeit és az azóta megvalósított terveket, megszervezett eseményeket, táborokat, vetélkedőket.

Az előadás alatt érkeztek meg díszvendégeink: Kulin Eszter, továbbá Dr Kulin Enikő egyik fia: Rumbold Zoltán, a dédunokák: Rumbold Márton és Kornél, valamint Mizser Attila (az EMCSE főtítkára) Márki-Zay Lajos társaságában.

A csillagászati előadások sorába beékelődött Kiss Mária előadása, melyből a nagyszalontai Arany János Elméleti Líceum történetét és jelenlegi helyzetét tudhatták meg a jelenlévők.

A harmadik EMCSE-előadást Munzlinger Attila jóvoltából csodálhatta meg a közönség, hiszen a La Palma-i kiránduláson készített fényképek közül válogatott ki egy csokorra

A diákkonferencia, valamint az EMCSE-közgyűlés résztvevői a nagyszalontai Kulin-szobornál

valót – természetesen főként csillagászati témájúakat.

Ezt követte György Terézia gondolatébresztő előadása, amely a végtelenről szólt. Hogyan próbálták a régi nagy gondolkodók, filozófusok, matematikusok, fizikusok elfogadni, megérteni vagy épp ellenkezőleg elvetni a végtelen fogalmát.

Régi észlelőink: Molnár Zoltán és Kósa-Kiss Attila

Eközben a diákkonferencia előadásai lezajlottak és díjkiosztással zárult a tulajdonképeni diákkonferencia, amit az ebédszünet követett.

Ebéd után a megemlékezéssel folytatódott a nap programja. Kulin György köztéri szob-

ránál az iskola két diákja, Krilek Yvett és Takács Emese idézte fel a csillagász alakját, majd koszorúzásra került sor a szobornál és a szülői háznál is.

A délutáni program még két előadást tartogatott.

Nagy István az általa létesített szentegyházi amatőr meteorológiai állomás létrejöttéről számolt be. Szentegyháza félúton van Székelyudvarhely és Csíkszereda között és nagyon egyedi mikroklimával rendelkezik. Ahogy az előadás alcíme is mutatja: „Kilenc hónap hideg s a többi sem meleg.”

Mízser Attila a MCSE történetébe adott betekintést egyrészt kapcsolódva a megemlékezéshez, másrészt irányt mutatva az EMCSE tagjainak.

A koraesti órákban az EMCSE tisztújító közgyűlést tartott, hiszen sok tag jelen volt, és az eredeti tervek alapján ez egy megfelelő alkalomnak ígérkezett. Az EMCSE új megválasztott vezetősége: Lőrincz Barnabás elnök, Munzlinger Attila alelnök, Nagy István alelnök, György Terézia rendezvényszervező, Czukás Máttyás tudományos titkár. Váradi Nagy Pál lett az egyesület kommunikációs felelőse, illetve Várhelyi Attilával az egyesület weboldalának szerkesztésével is foglalkozik.

A nap közös vacsorával zárult, jó hangulatú beszélgetéssel fűszerezve.

Czukás Máttyás

Debreceni és miskolci amatőrcsillagászok találkozója Kisgyőrben

Első alkalommal került sor a két nagyváros amatőrcsillagászái, Debrecenből a Magnitúdó Csillagászati Egyesület, míg Miskolcra az Androméda Csillagvizsgáló Egyesület, a Fényi Gyula Gimnázium csillagászati szakköre illetve az MCSE tagjainak szakmai találkozására.

A találkozó résztvevői a Gaia Csillagvizsgálóban

A program az alábbi volt:

2014. május 31. szombat: a Gaia Csillagda megtekintése, és előadások a Természet Házában:

- Gyarmathy István: A Kisgyőri Természet Háza és a Rónaőrző Egyesület bemutatása
- Zajác György: A MACSED munkájának bemutatása
- Somosvári Béla: Fényi Gyula munkássága, és a miskolci Jezsuita Gimnázium csillagászati szakkörének bemutatása
- Braskó Sándor: Asztrofotózás – Fókuszban a fókuszálás
- Kása János: Csillagászat 3D-ben – új fejlemények

– Bérés Gábor: „Nézz fel az égre, és számold meg a csillagokat...” (Ter 15,5b), avagy a világ és a csillagos ég egy amatőrcsillagász-pap szemével
Vacsora után a tervezett közös észlelés a felhős ég miatt elmaradt, helyette Hadházi Csaba mutatta be asztrofotóit illetve ismertette képfeldolgozási módszereit.

Június 1-ján vasárnap a résztvevők túrát tettek a Parlagi sas tanösvényen

Gyarmathy István

Akik lehozzák nekünk a csillagokat

Évi rendes közgyűlését tartotta 2014. május 2-án a zalaegerszegi székhelyű Vega Csillagászati Egyesület (VCSE). A közgyűlés hivatalos része után érdekes előadások szem- és fültanúi lehettek a résztvevők. Nagy nevekkel és hivatásos csillagászokkal is találkozhattunk a tagok között.

Jómagam már a VCSE rendes tagjaként vehettem részt ezen eseményen. Amatőr fotósként már régen rácsodálkoztam az éjszakai égboltra, s hamar szembesültem vele, hogy nem is olyan egyszerű megörökíteni a varázslatos világát. Célzott keresgélés után aztán szép lassan rájöttem a technikájára. Volt szerencsém bepillantani Bánfalvi Péter hatalmas távcsövébe, s végérvényesen beszippantott az univerzum mélysége. Ő rendszeresen nyilvános távcsöves bemutatókat és előadásokat szervezett eddig is Zalaegerszegen. Ezáltal sokak előtt feltárta az éjszakai égbolt titkait. Többször részese voltam az ilyen távcsöves bemutatóknak, melyeknek mindig nagy sikere volt. Minden korosztályból és társadalmi rétegből voltak érdeklődők.

A Vega Csillagászati Egyesület elnöke: Csizmadia Szilárd

Egy hideg téli estén magam is tanúja voltam a Zala Pláza melletti történésnek: az ott épp teáért sorban álló hajléktalanok is betekintettek a távcsöbe, így legalább erre a kis időre megszabadultak minden gondtól és legalább lélekben szárnyaltak a Holdig vagy még tovább. Péter hívta fel a figyelmemet a helyi csillagász klubra, amely egy közhasznú

szervezet. Viszont a tagjai egyáltalán nem helyiek, például az elnök Dr. Csizmadia Szilárd csillagász Németországban él. Tehát ez a közösség fogadott tagjai sorába.

A Vega Csillagászati Egyesület 1991-ben jött létre, akkor még Vega Klub néven. Majd 1994-ben átalakult a mai formára. Tagsága jelenleg 70 fő feletti, minden korosztály képviselteti magát. Meglepően sokan vannak a gyengébbik nemből is. A tagdíjbevételeken kívül az SZJA 1% felajánlásokból él az egyesület.

A meteoritvásár – felülnézetben

A mostani közgyűlés után előadások következtek. Például az 1971-ben alapított és azóta csillagászati témában egyedülként folyamatosan megjelenő Meteor c. folyóirat létrehozója Bartha Lajos – akiről kisbolygót is elneveztek – mutatta be a magyar csillagászati lapok meglehetősen viharvert történetét.

Aztán a meteorok iránt komolyabban érdeklődők számára Tűzgömbként ismert tuzgomb.blogspot.hu rendkívül népszerű oldal kitalálója és üzemeltetője következett, Biró Zsófia. Itt fény derült arra is, hogy milyen fontos egy-egy meteor megörökítése fotón vagy videón, s ezen felvételek közös adatbázisba gyűjtése. A laikus nem is gondol bele, hogy amikor az égre pillantva egy hullócsillagot lát, az nem ritkán földet is ér. A mai modern technika

segítségével, ha egyazon meteor látható útját többen is megörökítik, kiszámolható a pályája, sebessége, esetleges földet érésének helye. Így – ahogy valaki félig tréfásan megjegyezte – a meteorvadászok ingyen juthatnak földönkívüli kőzetmintákhoz. Hasonló leletekért a NASA dollármilliárdokban mérhető expedíciókat hajt végre, kilépve a világűrbe. S végső soron szinte azonos tudományos mérések végezhetőek el mindkét módon begyűjtött mintákon. Ezt követően Dr. Hegedűs Tibor csillagász előadása kézzel fogható meteoritokról szólt. Hozott magával egy doboznyit, amit nemcsak megcsodálni, megtapogatni lehetett, hanem az apróbb darabok megvásárolhatóak is voltak. Ő a pár évvel ezelőtti hegyhát-sáli magaslégköri ballonkísérlet kapcsán is ismert lehet néhányaknak, vagy akár mint a bajai csillagvizsgáló igazgatója. Ha nagy távcsövekkel kémleljük az eget, akkor az ő neve is feltűnik a kisbolygók között. Szóba került a híres cseljabszki meteorit is. A hazánkban, Csátalján, egy traktoros által talált kő pedig konkrétan az ő irányítása alatt volt vizsgálva, s beigazolódott, hogy a 17 kg-os darab nem földi eredetű, tehát meteorit.

Ezután a Zalalövő melletti Dedesi-hegyre vonult a társaság, ahol észlelést következett. Megcsodálhattuk a Hold krátereit, de a vörösén fénylő Mars korongja és a felhősávos Jupiter a holdjaival is az éjszaka főszeplője volt. Túlzás nélkül emberes távcsővel is találkoztunk, ugyanis a hatalmas ágyúcsövet formázó fehér cső ember nagyságú volt. Az időjárás roppant kegyes volt hozzánk, országosan esőt jeleztek előre, de Zalalövő térségében derült volt az égbolt, csak a hideget kellett elviselni.

A VCSE roppant hasznosan és közérthetően tolmácsolja a tudomány világának titkait a laikusoknak. Remélem, továbbra is ugyanilyen sikerrel és lelkesedéssel folytatja munkásságát.

Németh Ferenc